

הפקולטה לאמנויות ע"ש דוד ויולנדה כץ, ביה"ס למוזיקה ע"ש בוכמן-מהטה

שם הקורס: טעמי המקרא - משמעותם ויישומם
The biblical cantillation accents and their interpretation
שנתי, תשע"ו
שיעור ותרגול, 4 ש"ס

שם המרצה: ד"ר בוריס קליינר
טל: 02-5671174
דוא"ל: bkleiner@post.tau.ac.il

שעת קבלה
בתאום מראש

תיאור קצר

הקורס יעסוק בטעמי המקרא של כ"א ספרים, תחבירם ויישומם. בקורס יילמדו גם תיאוריות שונות על תפקידם של טעמי המקרא וגם המסורות היהודיות של הקריאה על פי הטעמים. מתוך מסורות הקנטילציה יוצגו בקורס הקריאה האשכנזית (בתור קנטילציה מלודית) והקריאה התימנית (בתור קנטילציה מטריית). משתתפי הקורס יידרשו ללמוד תבניות החיבור של הטעמים, להתמצא (ברמה סבירה) במסורות הקריאה היהודיות של העברית המקראית ולשלוט באופן מעשי באחת (לפחות) מן מסורות הקנטילציה.

Short description

The course will focus on the so-called prosaic accents of the Hebrew Bible, their syntax and interpretation. Both the modern scholarly controversy on the nature of the accents and the traditional Jewish cantillation of the accents will be studied. The latter will be represented by the Ashkenazi cantillation (for the melodic type) and the Yemenite cantillation (for the metric type). The participants will be required to learn the prosaic accents and the patterns of their combination, to be aware of the various reading traditions and to master at least one type of the traditional vocal cantillation.

הסילבוס

סמסטר א'

1. טעמי המקרא כחלק המסורה
הרקע ההיסטורי - המסורה הבבלית והטברנית
העברית הטברנית - ניקוד, דיגוש, מיתוג, מיקוף, טיעום והזיקה שביניהם
הטיעום הטברני של כ"א ספרים ושל ספרי אמי"ת
העברית הטברנית ומסורות ההיגוי היהודיות (ספרדיות, תימניות, אשכנזיות)
2. תחביר הטעמים הטברניים (בכ"א ספרים)
הטעמים והמשרתים
תבניות החיבור של הטעמים
3. משמעותם ויישומם של הטעמים
ניסיונות ההסבר של הטעמים - מקורות הידע, התיאוריה של שליחת המושלים, התיאוריה של הדיכטומיה המטמדת, התיאוריה של הפיסוק לפראזות פרוסודיות.
ניתוח של הפסוקים על פי טעמי המקרא
תרגילי הטיעום

סמסטר ב'

4. הקריאה היהודית על פי הטעמים
קבוצות הקנטילציות היהודיות (אשכנזיות, ספרדיות, מערביות, תימניות)
קנטילציה מלודית וקנטילציה מטרתית (קצבית-מלודית)
5. התבניות המלודיות של הקריאה האשכנזית (נוסח "ליטאי-ירושלמי")
הלחנים המוצגים בקורס: לחן התורה, לחן ההפטרה
6. התבניות הקצביות-המלודיות של הקריאה התימנית (נוסח צנעא)
הלחנים המוצגים בקורס: לחן ההפטרה, לחן התורה הפשוט, לחן התורה הרגיל

דרישות מקדימות

- נכונות לקריאה בקול ובניגון את העברית המקראית המוקפדת
- לנרשמים שלא מבית הספר למוזיקה - יכולת קריאת התווים
- כל המשתתפים נדרשים לדעת את יסודות הניקוד וללמוד אותם במקרה הצורך

דרישות הקורס

נוכחות בשיעורים
המבחן העיוני בשיטת הטיעום
המבחן המעשי באחת הקריאות המסורתיות על פי הטעמים

שקלול הציון הסופי

40% מבחן עיוני ;
40% מבחן הקריאה ;
20% השתתפות פעילה בשיעורים

ביבליוגרפיה

רשימה תימסר בתחילת הקורס